

Determinarea energiei radiației gamma prin metoda semiabsorbției

Absorbția are loc prin trei mecanisme: efectul fotoelectric, efectul Compton și formarea de perechi, contribuția fiecărui mecanism în parte fiind dictată de energia radiației utilizate.

Intensitatea fascicolului de radiații γ , fiind proporțională cu numărul de cuante înregistrate de contorul Geiger-Müller și poate fi caracterizată de viteza de numărare. Legea de absorbție poate fi scrisă sub forma:

$$N = N_0 \cdot e^{-\frac{\mu}{\rho} \rho x} = N_0 \cdot e^{-\frac{\mu}{\rho} R}$$

unde N – este viteza de numărare după trecerea fascicolului printr-un strat absorbant de grosime x ;

N_0 – este viteza de numărare în lipsa absorbantului;

μ/ρ – coeficientul masic de absorbție (cm^2/g);

ρ – densitatea substanței respective (g/cm^3);

R – grosimea stratului absorbant (g/cm^2).

Radiația γ nu poate fi caracterizată prin grosimea stratului absorbant în totalitate deoarece absorbția are un pronunțat caracter exponențial, de aceea se utilizează metoda semiabsorbției.

Stratul de absorbție $R_{1/2}$ reprezintă grosimea absorbantului exprimată în g/cm^2 necesară micșorării intensității radiației la jumătate din valoarea sa inițială.

$$R_{1/2} = \frac{\ln 2}{\mu/\rho} = \frac{0,693}{\mu} \cdot \rho$$

Grosimea stratului de semiabsorbant depinde atât de energia fotonilor cât și de numărul atomic al substanței absorbante. Valoarea $R_{1/2}$ scade cu creșterea numărului atomic Z și scade cu energia fotonilor.

Coeficientul de absorbție este constant în cazul când sursa de radiație a absorbantului se găsește la o distanță suficient de mare de contor și fascicolul de radiații gamma este bine colimat.

Mod de lucru

Sursa gamma se așează într-un turn de plumb la o distanță de 20-30 cm de contor iar deasupra se pun foițele de absorbant de grosimi cunoscute. Se va mări grosimea absorbantului până se va observa o descreștere a vitezei de numărare mai mare de jumătate din valoarea sa inițială, obținându-se totodată cât mai multe puncte experimentale (5-7 puncte). În timpul măsurătorii se va înregistra de fiecare dată un anumit număr de impulsuri. Împărțind numărul de impulsuri la timpul de măsurare (între 3 și 5 minute) obținem viteza de numărare n (imp/min).

Notăm cu n_f - media a 3 sau 5 măsurători date de impulsurile radiațiilor existente în laborator;

N_0 - media măsurătorilor date de impulsurile datorate sursei descoperite până la contor;

N_1 - media impulsurilor ce trec de la sursă la contor prin placa de Pb cu grosimea cea mai mică, de 2,34 mm;

N_2 - media impulsurilor ce trec de la sursă la contor prin plăcile cu grosimea de 2,34 mm + 3,14 mm;

N_3 - media impulsurilor ce trec prin trei plăci cu grosimile: 2,34 mm + 3,14 mm + 3,30 mm;

N_4 - media impulsurilor ce trec prin patru plăci .....

N_5 .....cinci .....

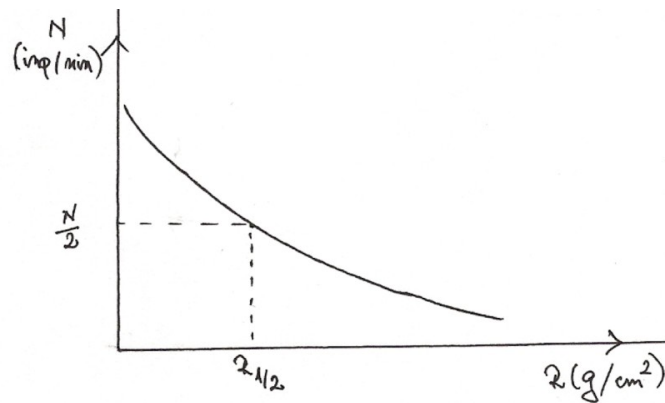
N_6 .....șase.....

N_7 .....șapte.....

Viteza de numărare este dată de numărul de impulsuri pe minut. Se va aplica asupra vitezei de numărare corecția de fond:

$$N_{c(0,1,2,\dots,7)} = N_{(0,1,\dots,7)} - n_f$$

Pe baza datelor experimentale se trasează curba de absorbție, adică viteza de numărare N (imp/min) în funcție de grosimea stratului absorbant R (g/cm²) = $\rho_{Pb} \cdot d$ ($\rho_{Pb}=11,3$ g/cm³). Pe ordonată se notează valorile N_{c0} corectat și $N_{c0}/2$, iar pe abscisă se găsește valoarea stratului de semiabsorbție $R_{1/2}$ a substanței studiate.

Datele experimentale vor fi trecute în tabelul de mai jos:

Grosimea stratului absorbant d (cm)	Grosimea stratului absorbant R (g/cm ²)	Viteza de nr. medie N (imp/min)	Viteza de nr. corectată N_c (imp/min)
--	--	--------------------------------------	--

În cazul radiațiilor gamma de energie mare se folosește Pb, iar pentru radiațiile gamma de energie mică se folosește Al. Relația dintre grosimea stratului de semiabsorbție $R_{1/2}$ și energia razelor dure E este dată în graficul de mai jos:

